

27.8.2012

2020/2012/3259

Senja Larsen

senja.larsen@gmail.com

JOUKKORAHOITUKSEN KÄYTTÄMINEN

Rahankeräyslainsäädännöstä

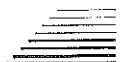
Rahankeräyslain (255/2006) 26 §:n mukaan rahankeräysten toimeenpanon yleisestä valvonnasta ja ohjauksesta sekä tilastoinnista vastaa Poliisihallitus. Poliisihallitus ja poliisilaitokset vastaavat myöntämiinsä lupiin perustuvien rahankeräysten toimeenpanon valvonnasta. Poliisihallitus voi antaa rahankeräysten toimeenpanoa koskevia lausuntoja ja ohjeita.

Rahankeräyslain 3 §:n mukaan rahankeräyksellä tarkoitetaan toimintaa, jossa yleisöön vetoamalla kerätään vastikkeetta rahaa. Rahan lahjoittajana keräykseen osallistujalle saa antaa vastikkeeksi ainoastaan rahankeräysluvan saajan tai keräyksen tunnuksen (keräystunnus), jolla ei ole itsenäistä taloudellista vaihdanta-arvoa.

Rahankeräyslain 4 §:n 2 kohdan mukaan yleisöllä tarkoitetaan ennalta rajoittamatonta ja määrittelemätöntä joukkoa henkilöitä ja 3 kohdan mukaan yleisöön vetoamisella tarkoitetaan suullisesti, kirjallisesti tai muulla tavoin ilmaistua pyyntöä tai kehotusta antaa rahaa keräykseen.

Jos rahankeräyslain 3 §:ssä säädetty rahankeräyksen määritelmä täyttyy, on kyseisessä toiminnossa kyse rahankeräyksestä ja toimintoon sovelletaan rahankeräyslakia. Tällöin toiminto on muun muassa mahdollista toteuttaa lähtökohtaisesti vain asianmukaisen rahankeräysluvan nojalla. Luvanvaraisuudesta säädetään rahankeräyslain 5 §:ssä.

Yleisöön vetoamisen käsitettä ei rahankeräyslain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 102/2005 vp) mukaan ole sidottu mihinkään tiettyihin viestintätapoihin tai viestintämuotoihin. Vetoaminen voi olla suullista, kirjallista tai muulla tavalla ilmaistua. Lain lähtökohtana on välineneutraalisuus. Tällä tarkoitetaan muun muassa sitä, että perinteisten rahankeräystapojen kuten lipankeräyksen ohella esimerkiksi internetissä tapahtuva yleisöön vetoaminen voi täyttää rahankeräyksen määritelmän. Yleisöön vetoamista on lähtökohtaisesti kaikki sellainen menettely, jonka tarkoituksena on saattaa yleisö tietoiseksi lahjoituksen pyytäjän tarpeesta tai halusta saada vastikkeetta rahaa. Pyyntöön tai kehotukseen ei tarvitse olla suora tai käskävä, vaan se voi olla myös hienovaraisempi ilmaus. Riittävää on, että ne henkilöt, joihin pyyntö tai kehotus kohdistuu, saavat käsityksen että heiltä pyydetään rahaa lahjoituksena.

Vastikkeettomuus puolestaan tarkoittaa sitä, että keräykseen osallistuva henkilö ei saa mitään vastikkeeksi lahjoituksestaan. Tästä poikkeuksen muodostavat ainoastaan edellä mainitut keräystunnukset, joilla tarkoitetaan keräyksen taikka rahankeräyksen toimeenpanijan tunnuksella tai logolla varustettuja vähäarvoisia, lähinnä muistoarvoa omaavia esineitä. Tyypillisesti keräystunnukset ovat esimerkiksi tarroja tai pinssejä. Keräystunnus voidaan siis antaa vastikkeeksi keräykseen osallistujille. Keräystunnuksena ei voida käyttää esimerkiksi kirjaa, joka on kohtuullisen arvokas esine ja jolla on myös vaihdannallista arvoa. Keräystunnuksesta määrätään aina rahankeräyslupassa, eikä sellaisen käyttäminen ole sallittua ilman lupamääräystä.

Rahankeräyksenä ei pidetä normaalin kaupankäynnin muodossa tapahtuvaa tuotemyyntiä. Toisin kuin rahankeräyksessä, tuotemyynnissä on kyse vastikkeellisesta toiminnasta. Tuotemyynnissä ostaja antaa omana vastikkeenaan rahasuorituksen ja saa sen vastasuoritukseksi tuotteen (yleensä tavaran tai palvelun) myyjältä. Vastikkeellisessa kaupankäynnissä suoritus ja sen vastasuoritus kohtaavat määrällisesti ja ajallisesti toisensa. Tämä tarkoittaa sitä, että tuotteesta maksettava hinta ja tuotteen arvo vastaavat toisiaan ja tuotteesta maksettavan hinnan suorittaminen ja tuotteen vastaanottaminen tapahtuvat kohtuullisen, tuotteen laadusta riippuvan ajan sisällä. Normaalissa tuotemyynnissä on myös lähtökohtana, että tuotteen hinta on kiinteä, sillä valinnaisen hinnan maksaminen tarkoittaa käytännössä sitä, että tuotteesta maksettava hinta ja tuotteen arvo eivät vastaa toisiaan ainakaan jokaisen maksettavan hinnan kohdalla.

Rahankeräyksen 7 §:n mukaisesti rahankeräyslupa voidaan antaa Suomessa rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle, jolla on yksinomaan yleishyödyllinen tarkoitus. Lupa voidaan tietyissä tilanteissa lainkohdan 2 momentin mukaisesti antaa myös Suomessa toimivalle rekisteröimättömälle yhteisölle. Yksittäiselle luonnolliselle henkilölle ei siten voida missään tilanteessa antaa rahankeräyslupaa.

Rahankeräyksen 6 §:n mukaan rahankeräys saadaan toimeenpanna lähtökohtaisesti ainoastaan varojen hankkimiseksi yleishyödylliseen toimintaan. Yleishyödyllisyyden vaatimuksesta voidaan poiketa vain lain 6 §:n 2 momentissa säädetyissä tapauksissa, joita ovat varojen hankkiminen taloudellisissa vaikeuksissa olevan yksittäisen henkilön tai perheen auttamiseksi toimeenpantava rahankeräys sekä päiväkodin ryhmän, koululuokan tai vaikiintuneen opinto- tai harrasteryhmän opiskelun tai harrastustoiminnan edistäminen rahankeräyksellä. Rahankeräyslainsäädännön lähtökohtana on siten se, että rahankeräyksellä saatavat varat käytetään yleishyödyllisenä pidettävään tarkoitukseen. Tästä lähtökohdasta voidaan poiketa ainoastaan laissa säädetyissä, tarkkaan rajatuissa tilanteissa. Esimerkiksi kirjankustannustoimintaa ei lähtökohtaisesti pidetä yleishyödyllisenä toimintana, vaan kyse on lähinnä liiketoiminnasta. Kirjankustannustoiminta ei myöskään sisälly lain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettujen poikkeusten joukkoon.

Rahankeräyksen 25 §:n ja rikoslain (39/1889) 17 luvun 16 c §:n mukaisesti rahankeräysrikokseen syyllistyy se, joka tahallaan toimeenpanee rahankeräyksen ilman rahankeräyslaissa tarkoitettua lupaa taikka lain 5 §:n 2 tai 3 momentin vastaisesti.

Toiminnan arviointia

Poliisihallituksen saamien tietojen mukaan olette käyttäneet ns. joukkorahoitusta kirjan kustantamiseen tarvittavien varojen saamiseksi. Internetissä osoitteessa www.senjaopettaa.fi on julkaistu asiasta seuraavia tietoja:

"Senja opettaa sinulle ruotsia -kirja ilmestyy syksyllä. Kokosimme kymmenen hyvää syytä hankkia se jo nyt. Voit osallistua joukkorahoituksen kautta vaikka vaan 80 sentillä, kirjan saat alkaen 8 eurolla. Näin saamme yhdessä tehdyn yhdessä tuotettua siten että hinta on lukijoille mahdollisimman edullinen." Samassa yhteydessä on ollut linkki joukkorahoitusta tarjoavaan palveluun osoitteeseen www.kickstarter.com. Viimeksi mainittu sivusto on väline joukkorahoituksen toteuttamiseksi, ja sivustolla on myös annettu lisätietoa muun muassa annettavista palkinnoista.

"Senja opettaa sinulle ruotsia -sivusto on julkaisemassa kirjan, johon on koottu opetustekstit ja yhteisön parhaat kommentit puolentoista vuoden ajalta. Kirjan tuottamiseen voi osallistua tukemalla hanketta haluamallaan summalla Kickstarter-joukkorahoituspalvelussa. Tavoittemme on kerätä 10 000 euroa. Mikäli saamme summan kokoon, projekti toteutuu ja osallistujat saavat tukisummaansa vastaavan lahjan. Mikäli emme saa tavoitettua kokoon, osallistujia ei veloiteta eikä projekti toteudu joukkorahoituksella, selittää Senjan koulua ylläpitävä Senja Larsen."

"Eriyisen yksinkertaista osallistuminen on, mikäli omaa Amazon-käyttäjätilin, sillä tukisumman voi lahjoittaa sen kautta."

"Joukkorahoitus puolestaan on sosiaalisen median uusi ilmiö. Hyväksi pitämäänsä hanketta voi tukea vaikkapa yhdellä eurolla. Kun näin tekee iso joukko ihmisiä, voidaan kerätä rahoitus suureenkin hankkeeseen."

Kokonaisuutena arvioiden sivusto www.senjaopettaa.fi näyttää Poliisihallituksen näkemyksen mukaan sisältävän rahankeräyksen määritelmän täyttävää toimintaa. Kaikille avoimena internet-sivustona se kohdistuu kaikkiin internetissä asioiviin henkilöihin eli täysin ennalta määrittelemättömään ja rajoittamattomaan henkilökoukkuun. Rahankeräyslaissa tarkoitettu yleisöön vetoaminen voi olla muun muassa kirjallista, kyseisten internet-sivujen tapaan. Tekstien tarkoituksena näyttää myös nimenomaisesti olevan rahalahjoitusten saaminen, sillä sivustolla kerrotaan halusta ottaa vastaan lahjoituksia kirjan kustantamista varten ja opastetaan seikkaperäisesti, miten lahjoituksen tekeminen on mahdollista sekä ilmoitetaan käytännössä kaikki lahjoituksen tekemiseen tarpeelliset tiedot. Sivustoa käyttäville henkilöille tulee selväksi, että heiltä pyydetään rahaa jotta kirjan kustantaminen toteutuisi. Näin ollen teksteissä saattaa olla kyse yleisöön kohdistuvasta vetoamisesta vastikkeettomien rahalahjoitusten saamiseksi ja rahankeräyksen määritelmä näyttäisi siten täyttyvän.

Toiminnassa on myös kaupankäyntiin viittaavia piirteitä. Koska kirjalle ja muille tarjottaville tuotteille ei kuitenkaan ole määritetty kiinteitä hintoja, vaan päinvastoin osallistujat saavat lahjoittaa mieleisensä summan, ei kyse Poliisihallituksen näkemyksen mukaan ole normaalista kaupankäynnistä. Lisäksi käytetty terminologia viittaa lahjoittamiseen, ei kaupankäyntiin, sillä esimerkiksi tuotteiden hinnan sijaan käytetään sanaa tukisumma, ostetta-

van tuotteen sijaan käytetään sanaa palkinto ja ostamisen sijaan mainitaan lahjoittaminen.

Lausuntopyyntö

Poliisihallitus antaa Teille mahdollisuuden antaa selvitystä asiassa. Voitte esittää näkemyksenne rahankeräyksen määritelmän täyttymisestä toimintanne kohdalla ja perustelut sille, miksi katsotte että toiminnassanne ei olisi kyse rahankeräyslaissa tarkoitetusta rahankeräyksestä.

Poliisihallitus pyytää Teitä myös selvittämään, miten joukkorahoitusta käyttäen saadut varat tullaan käyttämään, jos varoja jää yli kirjan kustantamisesta aiheutuneiden kustannusten maksamisen jälkeen ja mitä rahan lahjoittajille asiasta on ilmoitettu. Voitte lisäksi antaa muuta tarpeelliseksi katsomaanne selvitystä asiassa.

Lausunto asiassa tulee antaa kirjallisesti.

Mikäli haluatte antaa selvitystä asiassa, kirjallinen lausunto pyydetään toimittamaan 14.9.2012 mennessä ensimmäisen sivun alalaidassa mainittuun osoitteeseen.

Poliisihallitus ottaa antamanne lausunnon huomioon mahdollisia jatkotoimenpiteitä harkitessaan.

Asiassa ei ole mahdollista tehdä kirjallista ja valituskelpoista hallintopäätöstä lausuntopyynnössä kuvatun toiminnan lainmukaisuudesta tai lainvastaisuudesta. Toiminnan rikosoikeudellinen arviointi ei kuulu Poliisihallituksen tehtäviin. Poliisihallitus voi tehdä tutkintapyyntöjä poliisille. Sen seikan arviointi, syyllistyykö joku rikokseen vai ei, jää viime kädessä tuomioistuinten tehtäväksi.

Arpajaishallintopäällikkö

Jouni Laiho

Ylitarkastaja

Henna Salmi